

Fullmäktige 16.05.2022 § 70

§ 70

Fråga om läroplikt för unga med funktionsnedsättning samt tillträde till utbildning som tränar för arbete och ett självständigt liv

Beredning och upplysningar:
Erma Tapio
Loisa-Turunen Miia
Saloranta-Eriksson Outi
Turpeinen Jaakko
fornamn.efternamn@esbo.fi
Växel 09 816 21

Förslag

Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på en fråga av edamöterna Koponen och Hopsu 28.2.2022 om läroplikten för unga med funktionsnedsättning samt om tillträde till utbildning som förbereder för arbete och ett självständigt liv samt konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Ordförande Partanen föreslog understödd av Lahtinen att ärendet bordläggs.

Efter avslutad diskussion om bordläggning frågade ordföranden om ärendet kan bordläggas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget om bordläggning, konstaterade ordföranden att det hade godkänts enhälligt.

Beslut

Fullmäktige:
Ärendet bordlades enhälligt.

Redogörelse

Noora Koponen och Inka Hopsu samt 34 andra ledamöter lämnade 28.2.2022 en fråga i fullmäktige. Frågan gäller vilka åtgärder Esbo stad har vidtagit för att säkerställa att det för unga som omfattas av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd ordnas en studieplats för fortsatta studier enligt läropliktslagen i utbildning som handleder för yrkesutbildning (VALMA) eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA). Hur ser Esbo stad till att en ung person inte måste ansöka om befrielse från läroplikten för att till exempel få en plats i dagverksamhet?

Läroplikten har utvidgats och studierna på andra stadiet blivit avgiftsfria för de ungdomar som omfattas av den utvidgade läroplikten. Skyldigheten att söka sig till och fortsätta på andra stadiet påverkar i praktiken de ungdomar som våren 2021 gick i årskurs 9 i den grundläggande utbildningen (huvudsakligen dem som är födda år 2005). Från och med den här årskullen gäller utvidgningen av läroplikten alla unga som övergår från den grundläggande utbildningen till andra stadiet. I och med att läroplikten utvidgades höjdes läropliktsåldern till 18 år.

Syftet med den utvidgade läroplikten är att höja utbildnings- och kompetensnivån på alla utbildningsnivåer, att minska

inlärningsskillnaderna och att öka jämlikheten i utbildningen samt barns och ungas välmående. Målet är att alla unga ska genomgå utbildning på andra stadiet.

Den nya läropliktslagen trädde i kraft 1.8.2021, men bestämmelserna om skyldigheten att söka till utbildning trädde i kraft redan 1.1.2021. Strukturen för den utbildning som handleder för examensutbildning ändras 1.8.2022. Från och med 1.8.2022 kan läroplikten fullgöras bland annat inom gymnasieutbildning, yrkesinriktad utbildning som leder till yrkesexamen, utbildning som handleder för examensutbildning (TUVA) eller inom utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA).

Utbildning som handleder för examensutbildning (TUVA) är en ny utbildning som inleds 1.8.2022. I TUVA-utbildningen slås samman de tidigare utbildningarna i övergångsskedet: påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen, utbildning som förbereder för gymnasieutbildning (LUVA) och utbildning som handleder för yrkesutbildning (VALMA). Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA) är avsedd för studerande som behöver särskilt stöd och som på grund av sjukdom eller skada inte har färdigheter att övergå till examensinriktad utbildning. Studietiden för TELMA-utbildningen är 1–3 år enligt den studerandes individuella mål och färdigheter.

I Esbo ordnas finsk TUVA-utbildning av samkommunen Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia och yrkesläroanstalten Live. Yrkesläroanstalten Live anordnar också TELMA-utbildning.

Den svenska TUVA-utbildningen anordnas av yrkesinstitutet Practicum. Den svenska TELMA-utbildningen anordnas av Optima bland annat i Helsingfors. Tills vidare har det funnits tillräckligt med studieplatser för att svara mot Esbos behov.

TUVA- och TELMA-utbildning är verksamhet som kräver tillstånd av undervisnings- och kulturministeriet. Också finansieringen är bunden till tillståndet. I den nuvarande situationen vore det inte ändamålsenligt att nya utbildningsenheter sökte om tillstånd för en begränsad grupp studerande. Däremot lönar det sig att utveckla samarbetet med de nuvarande utbildningsanordnarna.

Den läropliktiges vårdnadshavare ska se till att den läropliktige fullgör sin läroplikt. Anordnaren av den grundläggande utbildningen har till uppgift att handleda och övervaka att den läropliktige fullgör sin skyldighet att söka till utbildning. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar årligen om en tidpunkt när anordnaren av den grundläggande utbildningen senast ska utreda om de läropliktiga som avslutat den grundläggande utbildningen har inlett den utbildning som avses i 4 § i läropliktslagen.

För varje läropliktig ska det hittas en studieplats, antingen via rätten att fritt söka till utbildning eller i sista hand genom anvisande av en studieplats. Med rätten att fritt söka till utbildning avses att alla elever som avslutar den grundläggande utbildningen har rätt att söka till vilken läroanstalt som helst som ger undervisning på andra stadiet, men också att studerande från flera olika kommuner söker till en läroanstalt som är belägen inom en enskild kommun. Eleverna i Esbo kan söka sig till studier på andra stadiet vid läroanstalter som är belägna i andra kommuner. Dessutom söker elever från andra kommuner till läroanstalter i Esbo. Studerande söker till fortsatta studier i den gemensamma ansökan via den nationella webbplatsen Studieinfo.fi. Innan resultatet av studentantagningen offentliggörs får

utbildningsanordnaren ett förslag till antagning av studerande från Studieinfo, utifrån vilket utbildningsanordnaren beslutar om antagningen.

Om den läropliktige inte får den studieplats för fortsatta studier som hen ansökt om eller om hen inte tar emot studieplatsen, ska anordnaren av den grundläggande utbildningen göra en anmälan via det nationella systemet Valpas till den läropliktiges boendekommun.

Boendekommunen svarar för handledningen och övervakningen av de läropliktiga som blivit utan studieplats. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar årligen om en tidpunkt då anordnaren av den grundläggande utbildningen ska göra en ovan nämnd anmälan via Valpas. År 2021 var anmälningsstidpunkten 27.8.2021.

Boendekommunen är skyldig att anvisa den studerande en studieplats antingen inom utbildning som handleder för examensutbildning eller inom utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv inom två månader från det att anmälan har gjorts i Valpas. Esbo stad har lyft fram behov av ändringar i lagstiftningen om läroplikten. Bland annat anser man att tiden för anvisande av en studieplats är för lång för elever som omfattas av krävande särskilt stöd. Om riksdagen hinner behandla och godkänna de ändringar som föreslås i läropliktslagen före 1.8.2022, är det möjligt att elever som omfattas av krävande särskilt stöd kan snabbare anvisas en studieplats. För närvarande gör lagstiftningen det inte möjligt för boendekommunen att vidta åtgärder tidigare.

En utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd att ordna TUVA-utbildning (nuvarande utbildning i övergångsskedet fram till 31.7.2022) eller TELMA-utbildning ska anta en läropliktig som anvisats utbildningsanordnaren som studerande genom förfarandet för anvisande av studieplats. Den läropliktige och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare samt den utbildningsanordnare som den läropliktige ska anvisas till som studerande ska höras innan ärendet avgörs.

Studieplatsen anvisas i regel i närmaste lämpliga läroanstalt, med beaktande av trafikförbindelserna. Läroanstalten kan också ligga i en annan kommun. Kommunen använder prövning från fall till fall vid anvisningen av studieplats och förbereder anvisningen av studieplats tillsammans med utbildningsanordnarna. I sista hand kan kommunen anvisa en studerande till en utbildningsanordnare som inte har lediga studieplatser. Även då är utbildningsanordnaren enligt lagen skyldig att ta emot en läropliktig som anvisats dit.

En läropliktig har rätt att avbryta fullgörandet av läroplikten för en viss tid, till exempel på grund av en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning eller av något annat vägande skäl. En läropliktig har rätt att avbryta fullgörandet av läroplikten tills vidare, om den sjukdom eller funktionsnedsättning som hindrar fullgörandet av läroplikten är av bestående natur. Beslutet om avbrytande av fullgörandet av läroplikten fattas på ansökan av den läropliktige eller dennes vårdnadshavare. Innan beslutet fattas ska det utredas om läroplikten i vissa situationer kan fullgöras med hjälp av individuella val, individualisering, nödvändiga stödåtgärder eller rimliga anpassningar (7 § i läropliktslagen). Staden tar aldrig initiativ till avbrytande av läroplikten, utan ansökan om avbrytande ska komma från eleven eller dennes vårdnadshavare.

En läropliktig ung person ska ha en studieplats vid en läroanstalt. Under den tid läroplikten fullgörs kan en läropliktig ung person delta i rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten eller någon annan aktör. Rehabiliteringen stöder fullgörandet av läroplikten. Verkstäder kan fungera som inläringsmiljö vid utbildningen. Utbildning som hör till

läroplikten kan också genomföras i verkstäder om utbildningsanordnaren, den läropliktige och verkstaden har avtalat om detta.

Dagverksamhet för personer med funktionsnedsättning är inte sådan utbildning för fullgörande av läroplikten som avses i läropliktslagen, så den studerande kan inte hänvisas till dagverksamhet för att fullgöra sin läroplikt. Om en person har avbrutit fullgörandet av läroplikten i enlighet med 7 § i läropliktslagen kan hen delta i dagverksamhet

Vid den gemensamma ansökan våren 2021 fanns det inte tillräckligt med studieplatser för de läropliktiga som har rätt till krävande särskilt stöd och i synnerhet för TELMA-utbildning. Undervisnings- och kulturministeriet har utrett situationen i samarbete med specialyrkesläroanstalter. Situationen följs upp och problem åtgärdas vid behov genom anvisningar, tilläggsfinansiering för extra prestationer eller lagändringar. Specialyrkesläroanstalter och utbildningsanordnare med en begränsad uppgift att ordna krävande särskilt stöd ska vid gemensam ansökan reservera ett tillräckligt antal nybörjarplatser för att säkerställa studiemöjligheterna för de läropliktiga som har rätt till krävande särskilt stöd i området.

Resultatenheten för utbildning och ungdomstjänster på andra stadiet i Esbo stad har utrett vart elever med krävande särskilt stöd som avslutar grundskolan och påbyggnadsundervisningen har sökt i den gemensamma ansökan våren 2022, och deras exakta antal. Efter att ansökningstiden för gemensam ansökan gått ut ordnades ett gemensamt möte med elevhandledarna i vissa grundskolor 23.3.2022. Tillsammans med respektive elevhandledare gick man igenom läget vad gäller ansökningarna till TELMA-utbildning. En motsvarande granskning görs också vad gäller ansökningar till TUVÅ-utbildning i Live 8.4.2022. Målet är att säkerställa att alla har lämnat in ansökan och att önskemålen om studieplats riktats till sådana verksamhetsställen där de sökandes behov av särskilt stöd kan tillgodoses. Följande kontroll tillsammans med handledaran görs då urvalsresultaten meddelas 16.6.2022.

Resultatenheten för finsk utbildning på andra stadiet och ungdomstjänster samtalade med yrkesinstitutet Live om personer som avslutat grundskolan i Esbo och ansökt till Live samt om antalet studieplatser 28.3.2022. På basis av antalet sökande garanterar yrkesinstitutet Live att alla, inklusive de som går på årskurs 10, som i första hand sökt till TELMA-utbildning erbjud sådan på något av Lives verksamhetsställe när läsåret 2022–2023 inleds. Det är dock skäl att beakta att en del till exempel endast har sökt till ett av Lives verksamhetsställen. Om man vid urvalet upptäcker att inlärningsmiljön på verksamhetsstället i fråga inte motsvarar sökandens behov av särskilt stöd (även om ett annat verksamhetsställe motsvarar) blir man tvungen att avslå ansökan vid vårens gemensamma ansökan. Då anvisas sökanden att söka på nytt till det andra verksamhetsstället i kontinuerlig ansökan via vilken sökanden kan väljas tidigast i juli men senast före läsårets början.

Esbo stad väntar på en eventuell ändring av lagstiftningen för att det i framtiden ska vara möjligt att snabbare än hösten 2021 anvisa en studieplats till unga som får krävande särskilt om eventuellt först blir utan en plats.

Mer information: Undervisnings- och kulturministeriet:
<https://okm.fi/sv/fragor-och-svar-om-laroplikten>

Förslag

Direktören för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på en fråga av edamöterna Koponen och Hopsu 28.2.2022 om läroplikten för unga med funktionsnedsättning samt om tillträde till utbildning som förbereder för arbete och ett självständigt liv samt konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Direktören för sektorn för fostran och lärande Harri Rinta-aho hade förhinder och ärendet föredrogs av ekonomi- och förvaltningsdirektör Timo Ketonen.

Föredragandens ändringar vid mötet har beaktats i protokollet.

Beslut

Stadsstyrelsen:

Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys toimenpiteisiin ryhtyminen vammaisten nuorten oppivelvollisuudesta sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen pääsy Koponen Noora ja 35 kaupunginvaltuutettua
- Vammaisneuvoston lausunto valtuustokysymykseen toimenpiteisiin ryhtymisestä

För kännedom